

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)
Štev. (No.) 28

ESLOVENIA LIBRE

Buenos Aires
18. julija 1985

RUDOLF SMERSU

Kdo uničuje slovenstvo?

Danes skoraj ni več Slovence, ki se še čuti. Slovence in še kaj da na narodno zavest, ki ne bi videl in se ne razburjal nad pojavi, ki ne samo ogrožajo, ampak že kar uničujejo temelje slovenstva. Tudi med komunisti doma jih je nekaj, ki se previdno in negotovo potegujejo za slovenske pravice.

Zanimivo pa je, da tisti, ki doma govorijo o propadanju slovenstva, ne pokažejo na krivca tega zla. Govorijo in pišejo, da se godijo krivice Slovencev in Sloveniji, ne povedo pa, kdo te krivice povzroča. Celo v zdomstvu in zamejstvu se dobijo ljudje pa tudi kaka „nevtralna“ društva, ki upravičeno govorijo in pišejo, da vršijo Slovenci tlako za druge narode; da plačujejo mnogo večje davke, kot jih plačujejo drugi narodi; da naseljevanje južnjakov v Sloveniji pospešuje oblasti posameznih republik, da se tako znebijo brezposelnih ljudi in da tako načrtno „balkanizirajo“ Slovenijo; da se zatira slovenščina v uradih, v šolah, v javnih občilih; da kot Damoklejev meč še vedno visijo nad slovensko šolo „programska jedra“ itd.

Vse to in še marsikaj drugega je res. Toda, ali se kdo vpraša, kdo

določa in kdo predpisuje Slovencev mnogo višje davke, kot jih plačujejo drugi narodi, kdo odloča o naseljevanju južnjakov v Sloveniji in ne samo preprostih, nekvalificiranih delavcev, ampak tudi izobraženec (zdravnikov, odvetnikov, inženirjev), ki jih v Sloveniji ne manjka, kdo sestavlja „programska jedra“ za slovenske šole, kdo omalovažuje slovensko zavest in namesto te vsiljuje ljudem „bratstvo in ednost“, kdo je krivec silne demoralizacije slovenske mladine, kdo je krivec že 40-letnega uničevanja slovenskega kmeta, neprestanega nagajanja, ki ga morajo trpeti slovenska Cerkev in verniki, kdo zabranjuje vernim ljudem pristop v učiteljsko službo in v še razne druge službe, ki so pridržane partijcem. Kdo je kriv — kakor vprašuje Bojan Stih, pa na to retorično vprašanje ne odgovori — narodne mlačnosti in brezbržnosti med Slovenci?

Odgovor na vsa ta vprašanja je samo eden. Vse te krivice, ki se dogajajo Slovencev, vse to uničevanje slovenstva vodi in pospešuje komunistični totalitarni režim in prav nihče drug kot samo ta režim oz. komunistična partija.

Nekako razumljivo je, da ne morejo doma imenovati povzročitelja vseh teh krivic nad slovenskim narodom s pravim imenom. Ni pa razumljivo, da nekateri Slovenci v zabejstvu in zdomstvu in celo nekatera narodna zavezna društva ne pokažejo s prstom na pravega krivca.

Rešitev vseh slovenskih vprašanj zavisi edino od tega, da se Slovenija (to velja seveda tudi za druge narode v Jugoslaviji) reši komunističnega totalitarnega režima in se spremeni v svobodno, samostojno in demokratsko urejeno državo.

Pravimo: v svobodno in demokratsko urejeno — ne po sovjetskem komunističnem vzorcu, ampak po vzorcu zahodnih, resnično svobodnih in demokratskih držav.

Zavedajmo se, da je slovenskim komunistom in njihovim sopotnikom skrb za slovenstvo deveta brigada. Za resnične slovenske družbene in osebne pravice v kulturi, šoli, gospodarstvu, cerkvi, se bojujejo in zavzemajo samo tisti zamejski in zdomski Slovenci, ki javno in odločno odklanjajo komunizem. Med njimi stojijo politični emigranti skupaj z vsemi protikomunističnimi borci, ki so ohranili življenje in ki so zapustili domovino zaradi svojega odločno slovenskega, krščanskega in protikomunističnega prepričanja in v tem duhu vzgajajo tudi svoje otroke.

Spominske proslave

V Slomškovem domu v Ramos Mejía

Pod geslom „Narod naš umreti noče“ je bila v soboto, 29. junija zvečer, spominska proslava v Slomškovem domu. Svečano pripravljen oder, delo Andrejke Hrovat, na katerem je bila slika domobranca. Ljubljana in domobranski grb je poudaril še ogenj, plamen zvestobe in ljubezni do slovenskega naroda in idealov, zaradi katerih smo pred 40 leti morali zapustiti domovino, ki si ga podajamo iz roda v rod, za kar so pričali vsi mladi nastopajoči, vsaj 90, med katerimi jih je že dosti zastopnikov drugega rodu, rojenega v novi domovini.

Slavnostni govornik arh. Jure Vombergar je v svojih mislih poudaril jasno, odkrito in odločno mistiko domobrantskih pesmi, namen njihovega boja in žrtve: družina — narod — domovina — Bog: boljša bodočnost naroda vsega, vseh slojev in stanov, brez razlike. Končal je s preprosto a globoko pesmijo Vinka Rodeta Prisegam.

Prireditev sta pripravila Tone Selan in Tone Škraba. Globoko smiselno povezavo pesmi, zgodbo tistih strašnih let, je napisal Zorko

Simičič in podal Marjan Loboda ml. s projekcijo izbranih diapozitivov.

Predvsem pa so zajele občinstvo pesmi, ki sta jih izvajala Otroški šolski zbor pod vodstvom Anice Arnšek, prav posebno še Ljubi očka s spremljavo kitare in flavte (A. Arnšek); in Mladinski zbor, pod skrbnim vodstvom T. neta Selana. Navdušenje, s katerim so peli, je prevzel vse navzoče, posebno koračnica: Domobranci, kvišku prapor s spremljavo trobente (J. Jereb), bobnov (N. Skubic) in kontrabasa (M. Magister). Ko je Klavdija Malovrh doživeto recitirala In vendar... nekoč bo, so šolski otroci postavili prižgane svečke na oder... „v zvest spomin na vsa ta dolga temna leta“. Trije mladi v narodnih nočah so prišli na oder z baklo, zastavo in vencem, nakar je župnik Jože Škerbec zmolil molitve za rajne.

S pesmijo Oče, mati smo zaključili to spominsko proslavo, ki „nas obvezuje in nas bo vse dotle, dokler ne bo vrnjena čast našim borcem, očetnjava svobodna in si bo narod krojil usodo sam.“

V Slovenskem domu v Berazategui

Proslavo 40-letnice nasilne smrti slovenskih domobrancev in vseh padlih v revoluciji in vojni, v letih 1941—1945, smo imeli 30. junija t.l.

Sv. mašo za vse padle domobrante in druge žrtve komunistične revolucije je daroval g. France Cukjati, ki nam je lepo razložil božjo besedo te nedelje: Bog noče človekove smrti in imejmo neomejno zaupanje v božjo dobroto in pomoč.

Začuden smo opazovali za to priliko pripravljeno dekoracijo naše dvoranice. Kríž — znamenje sramote in odrešenja, lučka in cvetja pod njim, na obeh straneh križa pa imena — sami znani priimki. Pa nam je Betka Vitrih takoj pojasnila: Pri skupnih spominskih proslavah in mašah smo se spominjali in molili za vse domobrante in druge žrtve vojne in revolucije, danes pa se hočemo mi tukaj še posebej spomniti naših najozbiljših družinskih žrtev — očetov, sinov, bratov. Dolgi vrsti, veliko predolgi za tako maloštevilno slovensko skupnost kot je berazateška. Po dva, trije, tudi po štiri iz ene družine. Ob klicanju imen so navzoči svoje povedali svoje sorodstvo v zvezi s padlim za domovino in njegovo starost. (17, 19, 20 let itd.). Gospod daj jim gledati Tvoje obličje, usmili se zaradi njihove žrtve slovenskega naroda!

Priložnostni govor je imel Jože Omahna. Kratko in jedrnat je podal namen in pomen teh proslav. Podamo tu le njegov zaključek, ki bo vedno sodoben: „Dolžnost nas, ki smo preživeli revolucijo in genocid, je nadaljevati borbo naših drugih žrtev, ker sovražnik je še vedno takšen, kot je bil. Krščanski na-

zor, demokratičen način življenja in slovenska narodnost so vrednote, za katere smo se borili in so domobranci zanje umrli. Te vrednote moramo ne samo ohraniti, ampak jih tudi posredovati bodočim rodovom. Če bomo to storili, darovana življenja naših padlih niso bila zastonj.“

Pri proslavi so sodelovali naši najmlajši: Sonja Danuta; Nadja, Lorena in Pavel Kržišnik s priložnostnimi deklamacijami — naši dekleti: Pavlinka Korošec (In vendar nekoč bo) in Karina Škrbec (Naši stražarji). Med recitacijo in recitacijo pa smo vsi iz srca peli Gozdič je že zelen in domobrantske koračnice in to petje je imelo čar povezat za trenutke preteklost s sedanjostjo.

To pot pa so nastopili z zborna recitacijo, ki jo je za to priliko napisal Jože Omahna, tudi starejši člani naše skupnosti, ki so revolucijo sami doživljali. Gospe Betka in Ančka Vitrih ter Jože Omahna in France Vitrih so izmenjale in v zboru zelo lepo podali zgodovino naše protikomunistične borbe vse od početka pa do današnjih dni, ko po besedah iz ust g. Mavsarja avtor poudarja: Zločinov njihovih v nebo vpijočih ni možno pozabiti, a kot kristjan; smo dolžni storjeno vse jim odpustiti.

Še zadnja pesem Monike in Marjane Vitrih, Andreje in Karine Škrbec pa Tomaža Vitriha ob spremljavi kitare Ivana Korošca ml.: Kje so moje rožice in skupno zapeta pesem domobrancev: Oče, mati... pa smo se skromno, a zelo lepo in prisrčno oddolžili našim žrtvam.

C. P.

Spomenko so vrgli iz partije

Osnovna organizacija 4. letnika FSPN se je javno omejuje do nekaterih stališč tovarišice Spomenke Hribar, ki jih je objavila v člankih. Pri tem gre še posebej za naslednja stališča in odnos tovarišice Spomenke Hribar do narodne sprave, obeliskna in do interpretacije NOB, ki so povzeta v dilemi ali zoper okupatorja k sovjetizaciji ali zoper sovjetizacijo z okupatorjem.“

O polemikah (javnih in drugih), razpravah ter o sklepu osnovne organizacije na FSPN pa se je zdaj izreklo in Spomenko Hribar izključilo iz ZK predsedstva občinskega komiteja ZKS Ljubljana Bežigrad. Upravičeno se je namreč vprašalo, če je sklep, bolje rečeno ukrep do članice Zveze komunistov Spomenke Hribar — glede na ugotovljena idejnopolična razhajanja — dovolj oster.

Ni nobenega dvoma o tem, da je s svojimi idejami, ocenami, skratka mislim; (in očitno s svojim prepričanjem), pristala na drugem bregu, kot ga gradijo statut, program, politika in sklepi ter izhodišča zve-

ze komunistov. Temu se ni odrekla tudi tokrat, ko je napadla zvezo komunistov, češ da „edina deli ljudi v naš; družbi na naše in sovražnike“, in ki „ni pripravljena na spravo“.

Ob tem pa je mimogrede pozabila, da se je ta „nasilniška“ zveza komunistov več mesecev pogovarjala z njo, in to prav nič nasilniško.

Spomenka Hribarjeva je v svoji izjavi na seji; na kratko strnila tiste misli, ki so prevevale njene objavljene prispevke. Bilo ni niti besedice samokritike, kaj šele obžalovanja. Nasprotno: napad, in to ne samo „delen“; tokrat je „udarila“ odkrito in naravnost, „preroško“: naš; Jugoslaviji, njenim ljudem, ki jih vodi takšna „partija“ je napovedala propad...

Prepričani smo, da se bodo ljudje, ki jih vodi ta „gnila“ zveza komunistov, odločno uprli takšnim in podobnim „velikim mesijanskim idejam“.

Miša Sovdat (Komunist)
24. 5. 85
(in Dnevnik 25. 5. 85)

Zahodna Nemčija in Jugoslavija

Londonski „Times“ v svoji številki od 7. junija pod naslovom „Kohl pozdravlja stabilno Jugoslavijo“ objavlja poročilo svoje beograjske dopisnice Desse Trevisan.

„Kancer Kohl je pohvalil doprinos Jugoslavije k stabilnosti na Balkanu in v Evropi na splošno in dejal, da bo Zahodna Nemčija Jugoslaviji še nadalje pomagala pri reševanju svojih gospodarskih problemov z liberalno trgovinsko politiko.“

Kanceler, ki je na tridnevem obisku v Jugoslaviji, je izrecno poudaril zahodno stališče, po katerem je gospodarsko zdrava Jugoslavija važna za stabilnost v Evropi.

Bonn je pripravljen v okviru Evropske skupnosti dati mednarodno podporo in svoj lastni konkretni doprinos Jugoslaviji, ki zahodu dolguje 20 milijard dolarjev.

Na pogovorih med Kohlom in jugoslovansko ministrsko predsednico Milko Planinc, so Jugoslavlani zelo poudarjali potrebo, da Zahodna Nemčija zavre delovanje raznih jugoslovanskih begunskih skupin, zlasti hrvaških.

Zahodna Nemčija sodi, da se zakonita politična delovanja nikakor ne morejo prepovedati, da pa ne bo dopuščala terorističnih dejanj in organizacij.“

Mogoče ne veste, da...

— da je na okrogli mizi v Ljubljani, ki jo je pripravil Marksistični center Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije na temu „Socialistična demokracija in represija“, neki mlad razpravljalec postavil trditve, da sta glede demokracije in svobode Jugoslavijo prehiteli že Madžarska in Poljska („celo pod Jaruzelskim“)...

— da je predvojni komunist Milan Apih v svojem intervjuju v TELEKSU med drugim izjavil tudi, da so med vojno za pravi cilj revolucije vedeli komunisti in njihovi najzavednejši nasprotniki...

— da je sodnik Ilija Ivanić na nedavnem procesu v Zagrebu izjavil, da je v hrvaški prestolnici približno 6.000 mladih, ki kažejo nagnjenje do „kleronacionalističnega delovanja“...
Iz „Mladike“

je vedo veliko povedati o Podutiku in Crngrobu, vendar si n upa nihče govoriti, ker je ukazani molk pod smrtno kaznijo.

DACHAU. Nacionalne internirance iz nemških taborišč (okrog 200 oseb) so prepeljali v Ljubljano, komunisti pa so jim večino zaprli kot anglofile. (Finc Milan, Goričan Henrik, baje tudi polkovnik Peterlin in major Križ.)

Sestre v Krekovi šoli postavljene na cesto. Mikuž grozi sestram v bolnici, da bodo šle.

PRIPIS: Velikonja ustreljen. Verske tolažbe mu državni tožilec Stante ni dovolil. Smrtno obsodbo je Velikonja sprejel z vzklikom: „Živel Kristus Kralj! Živela svoboda!“

Rekvizicije po Ljubljani se nadaljujejo. Hude borbe za obogatitev, ker se vse čuti nesigurno in pripravljajo rezervo.

DOMOBANCEV V ITALIJI niso izročili Titovcem.

Domači glasovi, št. 5
Celovec, 12. VII. 1945

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

PISMO OD DOMA

4. PISMO. Diktatura partije: poziv k maševanju in krevoluciji. Solstvo: nestrokovnen pouk, ampak propagandna predavanja brez spričeval.

Zapori: 9000 zaprtih po uradnih seznamih. Glavni zapori: Škofjevi zavodi, sodnija, prisilna delavnica, Majerjeva hiša, Škofja Loka, Kranj, Begunje. Stik z zaporniki nemogoč. Minister Snaj ni smel do svojega sina, ki je zaprt. Z domobranci zelo grdo ravnamo. Prva dva dni niso dobili nobene hrane, pozneje nezadostno, da hirajo. Mučenje. Posebno v prisilni delavnici slišijo krike groze, naj ne mičijo več, ampak streljajo.

Umori: Množični umori v Kočevskem Rogu, v Crngrobu, Podutiku (kamolom), Prisilni delavnici. Več oseb je ušlo z morišč in čakajo skrte, da bodo mogle na varno in povedati več podrobnosti. Od prvih umorjenih so se zastrupile vode okrog Podutika, da so zboleli ljudje in živali v okolici. Kmet-

Dr. Tine Debeljak

(224)

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

MARKO KREMŽAR: OBRISI DRUŽBENE PREOSNOVE

Slovenska kulturna akcija je kot prvo knjigo letos izdala delo pisatelja, sociologa in gospodarstvenika dr. Marka Kremžarja: „Obrisi družbene preosnove“ (145 strani).

Marko Kremžar v slovenski publicistiki ni neznan ime. Prva knjiga z naslovom *Sivi dnevi* je bila leposlovnega značaja. Je namreč zbirka črtic iz življenja jetnikov na ljubljanskem sodišču, kakor jih je doživljal mladi študent Kremžar, ko je kot mladostnik bil vrnjen iz Vetrinja in bil poslan na prevzgojo v komunistično miselnost. Tako je začel pot v javnost pisatelja psihološko globokih črtic, ki sedaj ob 40-letnici zaslužijo še poseben poudarek kot dokument tistih dni. Po begu iz Jugoslavije je nadaljeval univerzitetne študije v Gradcu, od koder je prišel k staršem v Argentino ter se udeležil kot težaški delavec. Z veliko voljo je ob tem še nadaljeval s svojimi študiji ter diplomiral kot računovodja. Toda ni se zadovoljil samo s tem, temveč je nadaljeval z univerzo in doktoriral z razpravo o sodobnem gospodarstvu. S tako znanstveno usposobitvijo je postal profesor na Ukrajinski katoliški univerzi (slovenski oddelek), kjer je predaval razvoj novjših gospodarskih sistemov in gospodarske filozofije. Zadnja leta je vzbujal pozornost s svojimi članki v *Svobodni Sloveniji* o aktualnih sodobnih vprašanjih, kot npr. o papeževi socialni okrožnici ali o samoupravni ureditvi komunistične Slovenije.

Iz teh člankov, zbranih v zbirki sodobnih vprašanj pri *Svobodni Sloveniji* *Svobodni pogledi* (1984), je izšla njegova prva knjiga o političnih vprašanjih pod naslovom *Pogledi naprej*, ki predstavlja uvod v današnjo knjigo. Po smrti Miloša Stareta je prevzel vodstvo Slovenske krščanske demokracije (SLS), ni pa prenehal z literarnim delom. Znaša je njegova himna Slovenija v svetu, ki utrjuje zlasti med našo mladino zavest slovenske državnosti, in prav sedaj je že v pripravi njegovo odrsko delo z motivom iz revolucije.

Kot tak leposlovnj ustvarjalec in gospodarski teoretik je sedaj napisal pričujoče delo, o katerega namenu se je nekdo izrazil: oče Franca Kremžar je pred 40 leti 3. maja 1945 kot predsednik slovenskega parlamenta in Ljubljani razglasil ustanovitev svobodne slovenske države, sin pa je zdaj ob tem jubileju napisal v tej svoji knjigi razmišljanje o tem, kakšna naj bi bila ta država.

Nova Kremžarjeva knjiga vsebu-

je 30 kratkih člankov, ki niso podani v sistematiki suhoparnih paragrafov, ampak so v resnici umetniško podani pravi eseji o današnji slovenski problematiki. Kremžar izhaja iz dejstva, da je mladi rod razočaran nad današnjo družbeno ureditvijo ter si predstavlja oblike nove družbene preosnove, ki bo zadovoljila njegovo pričakovanje. Začenja z razpadom družbe, ki izgublja danes svoj smisel, in poudari, da je človeški rod sestavljen iz naravnih skupnosti; kot so družina, rod, narod itd., ki jih veže ljubezen in so vir življenja; druge družbe pa so nastale iz potrebe in koristi; obema je treba najti pravno sožitje, kar imenuje Kremžar odnos ravnovesja. Vsa knjiga razpravlja o tem ravnovesju z najrazličnejših vidikov.

Tako ravnovesje je treba iskati med svobodo in ciljem, med totalitarnostjo in demokracijo, med uspešnostjo tehnike in varnostjo. Posebno zanimivo je vprašanje lastnine: o nujnosti lastnine za svobodo posameznika in naroda. To so vprašanja iz sociologije in gospodarstva, o katerih jaz ne morem razpravljati, čutim pa, da bi bilo nujno potrebno, da o njih razpravljajo strokovnjaki in s tem pripravljajo razčiščenja, kakor želi to dr. Kremžar.

Vsa knjiga izžareva potrebo po ljubezni, ki ohranja naravna človeška razmerja, poudarja veliko vrednost svobode v vseh pogledih kot nujnost sleherne odločitve. Vidni pa so v razpravi poudarki na odgovornosti vseh odločitev, ki smo jih sklenili v svobodi in ki nas vežejo v vesti. Kot strokovnjak v najrazličnejših gospodarskih sistemih, tako liberalizma, socializma, marksizma, krščanstva, papeževih okrožnic itd. poudarja avtor strpnost in treznost v presojanju urejanja družbe, prevzema vse pozitivne lastnosti posameznih struj (od liberalizma individualno svobodo, komunizma zavest kolektivnosti, itd.).

Poleg teh problemov, ki sem jih samo deloma navedel, in katerim bi dodal še iskanja ravnovesja med državo in Cerkvijo in še marsikaj drugega, Kremžar poudarja, da bi bilo potrebno za prihodnji slovenski rod zamenjati priljubljeno obrambno miselnost (maloštevilni narod) s samozavestjo. Ob tem pasusu (str. 145) zapíše: „Simbol naše neodvisnosti od tujih sklepov bi moral biti neukrotljivi svobodnjak Martin Krpan. V tem junaku so združeni celi zakladi prav tistih lastnosti, ki so nam vsem tako potrebne!“

venci ne moremo z njimi skupaj upreti komunistom.

Nadalje so mnogi, kot kaže, prepričani, da priseljenci hodijo k nam le zato, ker smo v okviru Jugoslavije. Da bi se tega rešili, predlagajo, naj bi se ločili od Jugoslavije in se kot posebna enota vključili v Evropsko skupnost. Očitno ne vedo, da je v ustanovnem sporazumu o Evropski skupnosti dogovorjena svoboda premikov dela in kapitala, tako da bi nas Evropska skupnost prav nič ne rešila priseljevanja, samo da bi poleg Bosancev prišli še Grki in Portugaleci, Italijani z juga in končno morda še Turki. Sicer pa npr. Švica ni niti v Evropski skupnosti, a ima kljub temu ob, mislim, 6 milijonih domačinov, kak milijon tujcev. Tega vprašanja se bomo morali lotiti malo bolj mirno in racionalno.

JUGOSLAVIJA

Ko govorimo o bodočnosti Slovenije in Slovencev, se pač zastavlja vprašanje, ali naj ostanemo v Jugo-

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Angleška ponudba obnovitve gospodarskih odnosov in argentinski odgovor sta imeli zadovoljiv odjek v tisku, vendar je zadeva kaj hitro utonila v morju novic, zlasti tistih zaskrbljujočih, ki poplavlajo Argentino v zadnjih časih. Zdi se, da ni ostalo popolnoma jasno med ljudmi, kaj je v ozadju, in morda bo zanimivo, da si stvar bolj od blizu ogledamo.

SIRENA LEPO POJE

Izredno vabljava je nenadna angleška ponudba, in meri prav v osrčje sedanjega argentinskega problema. V težkem gospodarskem položaju se ponuja odprta vrata za izvoz marsikaterega pridelka in odzaskrbljujočih, ki poplavlajo Argentino izredno potrebuje. To vsaj na prvi pogled. A stvar ni tako lahka. Kar se tiče poljedelskih pridelkov, najsibo mesa, raznih žit, sadja itd., je kaj težko, da bi Anglija predstavljala važen trg v sedanjem položaju. Anglija je članica Evropske gospodarske skupnosti, in kot taka ima le majhen odstotek uvoza iz zunanjega sveta, medtem ko večina kmetijskih pridelkov kroži med državami Skupnosti. Ni verjetno, da bi prišlo do kakih važnih dotokov deviz v tem oziru. Industrijski pridelki iz Argentine pa nimajo kaj vidnih izgledeov za uspeh na angleškem trgu. Raje obratno, in v tem primeru bi vzpostavitev gospodarske izmenjave bil bolj negativen kot pozitiven za Argentino.

Drug vidik tega problema je vprašanje notranje politike. Poročali smo že, da priljubljenost konservativne vlade sploh, in gospe Thatcher posebno, izredno pada. Zadnje nadomestne volitve enega poslanca so predstavljale pravo katastrofo za stranko. In kot je pred tremi leti zmaga na Malvinah pomenila tudi volilno zmago „železne dame“, tako sedaj skuša uporabljati normaliziranje odnosov z Argentino kot viden uspeh in dokaz „dobrosrčnosti“. Argentinska ako bi hvaležno pobirala „ostanke radikalna vlada pa more upati na

Pojem „Slovenije brez mej“ utelešen v Martinu Krpanu, vsebuje dvojen nauk: najprej, da je ves svet prostor slovenskega dogajanja, nato pa, da nas na lastni zemlji obvezujejo le tiste vidne ali nevidne meje, katere smo v svobodnem dogovoru sprejeli — sami.

Veseli nas, da imamo v vodstvu slovenske zdomske in emigrantske skupnosti tako samozavestnega Slovenca, ki s tako obnoviteljsko in odločno pobudo kaže pravo smer za našo družbeno preosnovo.

slaviji ali ne. Takoj moram reči, da sem jaz po svojih čustvih za Jugoslavijo. Ne glede na to se mi zdi, da je za Jugoslavijo dosti povsem razumskih razlogov.

Predvsem menim, da je docela racionalno reči, da brez Jugoslavije Slovenije, kakršna je danes, ne bi bilo. Pod Habsburžani smo bili Slovenci razdeljeni na štiri upravne enote-dežele, od katerih so Slovenci povsem prevladovali le v eni. Šele v Jugoslaviji, in sicer prvi, je Slovenija postala enotna, kot je zahteval program o Zedinjeni Sloveniji iz l. 1948. Ne pozabimo, da sta bila Maribor in Celje bolj nemški kot slovenski mesti in da so Nemci prihajali k nam kot gospodarji, ne pa kot lumpenproletariat. Svarilen zgled, kaj bi se nam utegnulo zgoditi, če bi brez jugoslovanskega zaledja in bi morali sodelovati predvsem s severnimi sosedi, so naši Korošci. Ob začetku stoletja jih je bilo 100.000 ob celotnem prebivalstvu Koroške 400.000, danes jih je še kakih 20 do 40.000, medtem ko se je prebivalstvo dežele namnožilo na 600.000.

Nikar ne pozabimo niti, da se avstrijski Nemci in Italijani čutijo močno vzvišene nad nami in da jih naša kultura in naš jezik kaj malo zanimata. Z drugim! Jugoslavlani

boljše volilne uspehe s svojo trdno pozicijo glede suverenosti, kot pa z bogatinovne mize“. Argentinski nacionalistični duh je še vedno izredno buden in Alfonsin se tega zaveda.

Ostane pa še tretja osvetlitev problema, in izredno bistro jo je orisal zunanji minister Caputo. Angleška poteza odgovarja tradicionalni liniji angleške diplomacije, katere cilj je izpostaviti postopoma vse medsebojne odnose, ne da bi se medtem sploh dotaknili temeljnega problema — Malvinskega otočja in njegove suverenosti. O tem London sploh ne govoriti. Argentinski kancler pa razlaga: malvinska zadeva je temeljni problem; če tega problema ne bi bilo, tudi ne bi imeli problema medsebojnih pretrganih odnosov. Res je, da moramo postopoma obnoviti, kar je bilo siloma pretrgano, a pri tem se moramo zavedati, da ta problem obstaja, ga imeti v vidiku, ga imenovati, čeprav o njem sedaj še ne debatiramo.

KDO JE ODLOČAL?

Vsled mirno preučene problema je torej argentinska vlada ponudila Angliji, naj se v roku 60 dni pričnejo medsebojni razgovori za popolno obnovo medsebojnih razmerij, a v te pogovore naj bodo vključeni vsi problemi, ki nas ločijo. Pod tem pogojem je argentinska vlada celo pripravljena razglasiti „formalni konec sovražnosti“, kar je bila nenehna angleška zahteva, a se je Argentina temu vedno upirala, češ nihče ni vojne napovedal, nima smisla napovedati njenega konca.

V buenosaireskih vladnih krogih so pravzaprav zaskrbljeni. Delajo izredno previdno, ker vedo, da objektivno niso kos angleški diplomaciji. Malvinski problem je mednarodni problem, in zadeva se tudi vsako leto prerешetava v okviru zasedanja Organizacije združenih narodov. Anglija se smeje mednarodni zaslombi, ki jo Argentina prejema, in jo skrbi le napetost v južnem Atlantiku in ogromni stroški, ki jih zahteva utrditve in vojaška obramba otočja. Argentina se zaveda, da je ta napetost edino orožje, s katerim more pritiskati na London. Če naj se mu odpove, naj bo vsaj za kaj vrednega.

Naj se stvari razvijajo v eni ali v drugi smeri (sedanji vodja argentinske diplomacije se je izkazal za izredno bistrega in previdnega), ponovno je dokazano, da je bila malvinska vojna pravi mejnik za državo. Zgodovina bo mnogo stvari sodila s „predmalvinskega“ in „pomalvinskega“ zornega kota. In pri tem ni važno, kdo je odločal te-

slovensko tržišče. Da bi ga spet zedinili v prid vseh prizadetih, nikakor ne smemo obnavljati centralizacije, ki je šovinizme prav vzbudila, marveč moramo decentralizacijo utemeljiti na tržišču namesto na vsemogočnosti republiških komunističnih hierarhij.

Politično moramo Slovenci izbirati med tem, ali hočemo postati srednjeevropska obrobna provinca, nekako slepo črevo, ako bomo hoteli imeti turško mejo na Sotli in Kolpi, ali pa bomo Vodnikov „prstan Evropini“, zveza med Srednjo Evropo in jugovzhodnim prostorom. Nobenega dvoma ni, kaj bodo Slovenci izbrali, če so dinamični in se zavedajo svojih sposobnosti.

Samo dinamika nam more pomagati. Obdani smo od italijanskega prostora na zahodu, od avstrijsko-srbskega na vzhodu. Celu brez kakršnih koli zarot ali slabih namenov ti prostori nujno vplivajo na nas. Temu se ni mogoče izogniti, saj je v moderni dobi tako, da se je v nekaj urah mogoče pripeljati od slovenske meje do slovenske meje. Namesto da tarnamo, moramo utrjevati svoj položaj z uspešnostjo, brez pretirane prestrašenosti in s pametnim naslanjanjem na zaledje, ki nam je lahko še v največji oporo, t. j. ravno na Jugoslavijo.

slovensko tržišče. Da bi ga spet zedinili v prid vseh prizadetih, nikakor ne smemo obnavljati centralizacije, ki je šovinizme prav vzbudila, marveč moramo decentralizacijo utemeljiti na tržišču namesto na vsemogočnosti republiških komunističnih hierarhij.

Politično moramo Slovenci izbirati med tem, ali hočemo postati srednjeevropska obrobna provinca, nekako slepo črevo, ako bomo hoteli imeti turško mejo na Sotli in Kolpi, ali pa bomo Vodnikov „prstan Evropini“, zveza med Srednjo Evropo in jugovzhodnim prostorom. Nobenega dvoma ni, kaj bodo Slovenci izbrali, če so dinamični in se zavedajo svojih sposobnosti.

Samo dinamika nam more pomagati. Obdani smo od italijanskega prostora na zahodu, od avstrijsko-srbskega na vzhodu. Celu brez kakršnih koli zarot ali slabih namenov ti prostori nujno vplivajo na nas. Temu se ni mogoče izogniti, saj je v moderni dobi tako, da se je v nekaj urah mogoče pripeljati od slovenske meje do slovenske meje. Namesto da tarnamo, moramo utrjevati svoj položaj z uspešnostjo, brez pretirane prestrašenosti in s pametnim naslanjanjem na zaledje, ki nam je lahko še v največji oporo, t. j. ravno na Jugoslavijo.

Tone Mizerit

daj invazijo na „Falkland“, čeprav je argentinski pisatelj Borges te dni trdil, da je korak odločilo „šest pijanih generalov“. Tako se pač piše zgodovina.

JAZ ZASEDAM, TI ZASEDAS

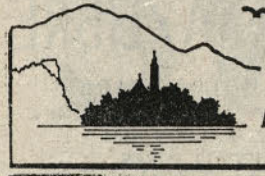
Spreganje glagola „zasedati“ je prišlo v modo zadnje čase. Vrsta industrijskih obratov je zadnje čase „prešla“ v roke delavcev. Najbolj znamenit je bil primer avtomobilskega podjetja Ford, katerega so po dvajsetih dneh zasedbe delavci spraznili, ko se je pred vrati tovarne pojavila policija s sodnijskim ukazom izpraznitve. Še pred tem se bilo mnogo pogajanj, debat, obtožb, itd.

Problem zasedbe tovarne Ford je zanimiv. Predstavlja na nek način sliko sindikalnega položaja v Argentini. Notranja delavska komisija spada v levičarsko sindikalno formacijo, in je takorekoč sovražna vodstvu mehaniškega sindikata, ki je v peronističnih rokah. Zato medsebojne obtožbe, da je sindikat prodan kapitalu, in pa da je tovarniška komisija otročja, ker ne ve kaj hoče in ji je cilj le revolucionarni preobrat.

Dejstvo je, da prestaja podjetje težke čase, kot vsa država. Potrebovali so, da tovarna šest dni v mesecu ne obratuje. Delavska komisija jim je prav otročje podarila 19 dni. Poleg tega so še člani notranje komisije postavljeni pred sodišče. Obenem pa niso prejeli zaslombe CGT, ker je celo Ubaldini bliže vodstvu sindikata kot pa tovarniški komisiji. In še: tovarna je bila izpraznjena, ne da bi delavci dosegli niti pičice tega, kar so zahtevali.

Vlado pa je primer izučil. Po eni strani, so objavili dekret, po katerem mora vsako podjetje pet dni prej sporočiti in upravičiti vsak odpust, vsako skrajšanje urnika ali spremembo v odnosih z delavstvom. Po drugi strani pa vladni možje zavzeto utrjujejo dobre odnose z peronističnim sindikalizmom (os Miguel-Triaca), ki ima v rokah večji del sindikalne strukture, povrh pa še večji del peronistične stranke. Izredno res se stvari obračajo. Spomnimo se le, da je le peronistična opozicija v senatu „rešila“ vlado, da ni uzakonila sindikalne reforme, ki bi sindikate spravila v roke teh levičarskih formacij, ki sdeaj vladi delajo toliko preglavic.

Obenem pa je tudi zanimivo videti, kako se ti sindikalisti priljujejo cerkveni hierarhiji. Pa naj si bo Ubaldinijev obisk v Vatikanu, ali „premišljevalni dan“ (neke vrste duhovnih vaj?), ki so se ga te dni v Córdoba udeležili, med drugim Triaca in Borda (dva od štirih tajnikov CGT) in nadškof Di Stefano, predsednik škofijske socialne ekipe, in pa sam predsednik škofijske konference kardinal Primatesta. Tudi tam nekaj kuhajo.

NOVICE IZ SLOVENIJE

MOSTE PRI KOMENDI — Selekcijski center za krompir bo zgrajen do konca novembra. V njem bodo pridelovali in sertirali semenski krompir ter s sodobnimi metodami skrajšali za dve leti selekcijski postopek. Seme bo tudi bolj zdravo prišlo v roke kmetov. Center bo imel skladišča za 1.000 ton, sortirnico, laboratorij, rastlinjak in toplotno postajo.

MARIBOR — Pomanjkanje pitne vode skušajo Mariborčani rešiti s črpanjem vode na Mariborskem otoku. Vendar je rešitev problematična, ker je otok zaščiten kot naravovarstveni spomenik. Maribor bi rabil za polno kritje uporabe še tristo litrov pitne vode na sekundo. Sedanje črpanje je 700 litrov vode na sekundo, od katerih jih 400 litrov porabi industrija.

KROPA — 90 let prve zadruga za želbljarsko obrt in druge izdelke iz železa so praznovali v začetku maja. Takrat se je povezovalo osemnajst kovčev in ustanovilo zadrugo, ki se je sčasoma spremenila v tovarno vijakov Plamen. Lani je bilo v njej zaposlenih 530 oseb.

MARIBOR — Podpis pogodbe Metalne z nemško Schiess omogoča prvi nastopati na svetovnem trgu s težkimi obdelovalnimi stroji Schiess-Froriep; rezkalno-vrtalni stroj z vretenom 180 mm, vzpenjalno vrtljivo mizo z nosilnostjo 45 ton, vertikalno strožnico z vrtljivo obdelovalno mizo 3,5 m premera.

LJUBLJANA — Iskra Delta Computers je naslov tvrdke, ki bo v št. Jakobu na Koroškem izdelovala računalniške triglav/trident 16/32 bit. Za ta korak so se odločili, ker so carinski stroški za uvožen material v Avstriji nižji od slovenskih in pa ker bodo skušali pridobiti dokazilo, da je triglav/trident avstrijski izdelek. S tem pa je spet lahko nižja proizvodna cena, ker ni treba plačevati carine v državah, članicah Evropske gospodarske skupnosti. — Računajo, da bodo proizvajali pa tisoč računalnikov letno.

IDRIJA — Rudnik živega srebra bo letos prodal 50 ton na tuje, kar predstavlja polovico letošnje proizvodnje. Cena jeklenki je 300 dolarjev, v domači prodaji pa je 150 tisoč din. Ker imajo resne ekonomske probleme, iščejo izhodov, med katerimi je predelava sekundarnega živega srebra. (En dolar=270 din).

BREŽICE — Skupščina vinogradnikov je zarisala precej temno sliko slovenskih vinogradov. Pravijo, da je lanski 24% vpad pridelka grozdja in

vina posledica ne samo slabe letine, temveč zaradi slabe gospodarske politike, zapostavljanja, kar odseva v manjši obnovi nasadov. Po načrtih bi morali lani obnoviti 397 ha vinogradov, a so jih le 191. Srednjeročni načrt je predvideval do konca leta 2.000 ha obnovljenih vinogradov, a so do lani lahko to izvedli le na 943 ha.

MURSKA SOBOTA — Projektiranje in proizvodnjo v dveh novih tekstilnih tovarnah v Aleksandriji v Egiptu je prevzela Mura. Prenos tehnologije in usposabljanje kadrov v tovarni, ki imata 27.000 zaposlenih, bo sta omogočili letno proizvodnjo dveh milijonov kosov hlač, kril, pižam, plaščev in spalnih srajc.

UMRLI SO OD 27. maja do 3. junija:

LJUBLJANA — Franc Boštjančič st.; Rozalija Štruc; Fani Westermajer roj. Uhan; Cecilija Podlesnik roj. Manec; Ana Podboršek roj. Repenšek; Feliks Gorenc; Ivanka Starman roj. Hribnik; Jožica Hutter roj. Prevec; Ivan Babšek; Zlatko Tomašević; Marjan Pavšič; Angela Vovk roj. Kajdiž; Helena Tičar roj. Erker; Berta Bole roj. Kovšček, 93; Minka Jaklič roj. Palma, 74; Josip Jereb, 93; Martin Ferkolj; Frančiška Bernik roj. Tomažin; Anica Vidmar roj. Gračner; Jakob Planinc; Jožefa Koželj, 91; Vera Vili-Gselman roj. Felver; Iva Čermelj roj. Metlar, 71; Marija Dečman; Pavla Ržen roj. Hribar; Lojze Kimeswenger; Fran Deželan; Irma Oman roj. Komauli, 88; Adela Bitenc roj. Povalej, 79; Marija Kovič roj. Jerele.

RAZNI KRAJI — Ivan Kreft, Videm ob Ščavnici; Štefan Jereb, Smrečje; Rudi Kralj, Novo mesto; Franc Hudina (Zagajškova ata), 86, Zagaj; Hilda Kranjc, Celje; Slavka Šušteršič roj. Kraljič (Kovačeva), Turjak; Vandelina Pavlin, Nova Gorica; Justina Polleka, Polzela; Vida Hočevar, Menges; Marija Virt roj. Bukovec, Novo mesto; Rudi Mlakar, Viševsek; Franc Ban, Lokve; Milan Požun, Zagorje ob Savi; Emica Pelko roj. Metelko, Krmelj; Justina Splichal, Novo Mesto; Pavla Pavšer roj. Ržner, Sevnica; Slave Forte, Radmilje; Franc Srebrnič, žpk. v Renčah; Milenko Pantič, 62, Lesce; Leopold Močnik, Domžale; Marija Majdič, 82, Medvode; Martin Pirč, Litija; Franc Bajd, Tržič; Vera Petan roj. Selko, 63, Celje; Tone Praprotnik, Litija; Marija Rozina, Zagorje; Maks Kenda, Vrhovo; Zvone Debeljak, Podkraj; Milan Lakota, 50, Kranjska gora; Ivan Eler, Tržič; Maks Geržina, Veliki otok; Anica Vidic, Metlika; Anton France, Mozirje; Marjan Negro, Izola; Emilija Sancin roj. Tankovič, Piran; Marija Šuligoj roj. Albreht, 78, Boh. Bistrica; Jože Rogelj, Preserje; Ida Pratkanar roj. Hribar, Mežica; Amalija Sirec roj. Nend, Sentjur pri Celju; Ludvika Mlakar roj. Korelec, Čatež pri Veliki Loki; Rudi Rusak, Komenda; Ciril Golouh, 84, Celje; Iva Brezovnik roj. Jesih, Iška vas; Martin Zajc, 72, Grosuplje; Kristina Gostinčar roj. Vajt, 84, Domžale; Maks Lipovšek, Celje; Franc Prosen, Zagorje ob Savi; A-

SLOVENCI v ARGENTINI

Osebnosti

Nova diplomanta: Na pravni fakulteti buenosaireske univerze je diplomiral Franc Flisar. Novemu odvetniku iskreno čestitamo.

Na ekonomski fakulteti državne univerze v Buenos Airesu je diplomirala iz računovodstva Mirjam Horvat. Iskreno čestitke!

Krsta: V slovenski cerkvi Marije Pomagaj je bil v soboto 13. julija krščen Marija Zofija Kastelic, hečrka Antona in ge. Marije Lucije roj. Marinček. Botrovala sta ga. Marija Stanislava Mozetič in Marjan Kastelic. Krstil jo je msgr. Anton Orehar. Čestitamo!

V soboto, 29. junija je v cerkvi Marije Pomagaj g. Franci Cukjati krstil Ivana Slavimira Klemenčiča, sin Frenka in ge. Snežne roj. Batagelj. Botra sta bila Francka Koroščeva in Gregor Batagelj.

Smrti: Bela žena je močno posegla v naše vrste. V Mendosi sta umrla Vinko Preložnik in Stanko Marišič; v La Plati Janez Fajfar, v Ranelah inž. Gustav Gol; v Villa Devoto Marjeta Rusjan in Angel Lasič; v Slovenski vasi Ivan Matevžič; v Monte Grande Janez Peršuh (65); v Palermo Lojzka Sancin (88); v Villa Madero Štefan Bevčar (76). Vsem prizadetim sorodnikom naše sožalje!

Buenos Aires

JULJSKI SESTANEK ZVEZE SLOVENSkih MATER IN ŽENA

Pod naslovom „Razgovor o poklicnem delu matere izven doma“ je dr. Jure Rode vodil sestanek, katerega se je udeležilo lepo število žena. Aktualna tema je vzbudila živahen razgovor, predvsem ker so zlasti mlajše matere povedale svoje mnenje. Družino in poklicno delo znajo in zmorejo vskladiti in v veseljem ugotavljamo, da naše žene razumejo potrebe dobe, v kateri živimo.

V dobrodelni sklad ZSMŽ so darovali: Tovarna „Keks“: sladkor za pakete; podjetje Herman Zupan A 100; po A 50: podjetje Bratje Oblak in Helena Malovrh (v spomin očeta); A 15 Marija Eiletz (v spomin mame, brata in ge. Pahor); A 20 Jana Dobovšek (v spomin Toneta in Bojana Sparhaka); po A 10 Marjeta Dobovšek (v spomin Matije Rožanca), dr. J. Dobovšek st. (v spomin Franceta Prelesnika), ga. Lipar, Iliriatur, Marija Kralj; po A 5 J. L. (v spomin Franceta Mehleta) in Grohar Nuče; po A 2 Sonja Virnik, Tončka Truden in Nataša Krečič.

Vsem darovalcem lepa hvala!

rica Dernovšek, Sava pri Litiji; Franc Moder, 85, Beričevce; Marija Volčič roj. Jenko, 88, (Sorškova mama), Škofja Loka; Nace Malovrh, Horjul; Maks Sluga, Litija; Frančiška Kovač roj. Rozman-Cešnarjeva, Zalec; Ivan Reiter, Črna na Koroškem.

Gallus - včeraj, danes, jutri

Kakšen zagon je bil to! Kako je odmevala slovenska pesem vse tam od leta 1948 naprej, že kmalu po našem prihodu k Srebrni reki! Kako je vsak koncert „GALLUSA“ bil za našo skupnost ne samo kulturne dogodek, ampak naravnost praznik.

Spominjamo se tudi, kako je „GALLUS“ — ki ga je tam okoli leta 1958 nekdo zato z vsjo upravičenostjo imenoval „slovenska pojoča diplomacija“ — kmalu nastopal tudi pred tujo publiko. Bili so to predvsem „Ciclos de música coral“, ki jih je organiziralo Ministrstvo za kulturo. Takrat so vsi buenosaireski veliki dnevniki (La Nación, La Prensa, itd.) stalno spremljali nastope našega zbora. Tudi „Buenos Aires Musical“, posvečen zgolj glasbeni kritiki vodil ga je kasnejši direktor gledališča Colona in predsednik Svetovne zveze glasbenih kritikov s sedežem v New Yorku, je kmalu opazil „GALLUSOVE“ koncerte in nekoč opozoril „na vdr nove pesmi v glasbeno saturirani Buenos Aires“.

GALLUS je takrat pel ob spremljavi Državnega simfoničnega orkestra, pel je na festivalih (Música Sacra), ves čas pa spremljal življenje naše skupnosti. Ne samo s svojimi vsakoletnimi koncerti ampak tudi sodelujoč pri vseh velikih cerkvenih praznikih, pri vseh naših osrednjih proslavah.

Ta naš reprezentativni zbor je večkrat dal spoznati tuji publiko našo narodno pa tudi našo umetno pesem. Ob eni takih priložnosti je kritik nekega tukašnjega dnevnika (Clarín) zapisal: „Zbor je dal priložnost spoznati lepo zbirko avtorjev, ki zaslužijo, da bi jih uvrstili v najboljše antologije...“

Veliki, tuji svet je v tistih letih spoznaval Slovence v veliki meri ravno po naši pesmi, predvsem po našem GALLUSU.

In GALLUS je pel. Leto za letom. Toda leto za letom so počasi umirali tudi najstarejši njegovi pevci... Res, da so sproti prihajale v zbor mlade moči, fantje in dekleta z lepimi glasovi, vendar — kdo bi točno vedel zakaj: ali smo se s časom res utrudili? ali so medtem domači zbori, nekateri danes tudi po svetu znani, pričeli napolnjevati svoje dvorane? ali se je morda tudi spremenila „politika“? Kulturne generalne direktije? — dejstvo je, da je GALLUS stopal v ozadje. Zadnja leta smo bili navajeni slišati njegove koncerte samo še v naših dvoranh, pa pri naših vsakoletnih velikih slavnostih.

Zgodovinsko gledano je GALLUS v letih od 1948 naprej izpolnil dve poslanstvi: med nami samimi je širil ljubezen do lepe narodne pesmi, istočasno pa nas tudi predstavljal tujemu svetu. Prav gotovo pa se ne motimo, če dodamo, da je zbor izpolnjeval še

eno funkcijo: povezoval je svoje člane v resnično družino, pomagal k ohranjanju slovenskega življa.

Zakaj pravzaprav človek poje? Zato — ker je peti lepo! Pa najsi je pesem porojena iz prehudega trpljenja v srcu in mu da tako duška, najsi iz vesele razigranosti. Pojemo. Preko melodije in preko besedila prihaja v srce nekaj svetlega, toplega, kar človeka plemeniti. Prav v našem primeru pa ima petje še neko drugo „funkcijo“. Pokojni prof. Ehrlich — kakor ga citira prof. Božidar Bajuk — je nekoč govoril na Višarjih: „Dokler bo slovenski narod k Bogu molil in s pesmijo častil v svojem jeziku — tako dolgo bo imel za svoj obstanek največje zagotovilo — v Bogu samem!“

Zadnja leta smo še vedno kdaj slišali GALLUSA, vendar človek si ni bil na jasnem: ali se je zbor „preveč pomiril“, ali pa je tako, da je bilo pre malo „prave publike“, ki bi znala navdušiti zbor, da poje večkrat in vedno bolje? Kakor pri drugih panogah našega kulturnega življenja — najsi gre za izdajanje knjig, za naše gledališče in podobno — smo se nekako „ustalili“.

Pred mesecem dni pa, ko smo praznovali štiridesetletnico našega begunstva, ko smo se poklonili našim padlim domobrancem in smo se dan po slavnosti proslavi zbrali tudi v veliki buenosaireski katedrali, ni k veličastni maši pripomoglo samo slavnostno okolje ali skoraj dvatisočgla množica ljudi, ampak tudi lepo, kdaj naravnost presunajoče petje tokrat z raznimi pevci in solisti pomnoženega GALLUSA. Ali je bil spomin na preteklo tragično dokodke tisto ali slavnostno okolje, ali močnejše doneči zbor, ali lepota izbranih pesmi (kakšno bogastvo imamo!) — dejstvo je, da se je v številnih navzočih sama po sebi utrnila misel in še isti dan našla svojo konkretno formulacijo: „Kakšen zbor! Ali se res ne bi dalo narediti, da bi Slovenci v Buenos Airesu ponovno imeli stalen, mogočen, res reprezentativen pevski zbor, nekaj kar bi bilo pevcem v veselje, nam poslušalcem v užitek in kar bi nas tudi še naprej s ponosom reprezentiralo pred drugimi!“

Kdo bi dvomil, da niso vsi zunanji pogoji dani! Ne da imamo Slovenci lepše glasove kakor pa jih imajo pripadniki drugih narodov. Ni to, da bi nekako že „po tradiciji“ imeli „nastavljena grla“ za ubrano, večglasno petje. Ne! Toda eno pa drži in to je, kdorkoli je kaj rajšal po svetu: ne boš našel naroda, ki bi tako rad pel in med katerim bi toliko ljudi imelo lepe glasove.

To je božji dar. To je „od Boga dani talent“. Po modernem povedano: to je za posameznika in za narod velik kapital, ki ga dostikrat ne znamo „obrniti“.

Ne znamo ali... nimamo volje?

Mar res ni možno, da bi v bodoče spet slišali mogočen osrednji pevski zbor, ki bi ga sestavljali najboljši pevci iz krajevnih Domov, pa še kakšni „solisti“, zbor, ki bi nam z lepoto naše pesmi plemeniti srca, ki bi nas — tudi še danes — kot „potujoča pojoča diplomacija“ predstavljal svetu?

Mar mislimo, da so glasovi naših mladih slabši od nekdanjih naših?

Mar mislimo, da so naše pesmi v teh desetletjih kaj izgubile na svoji lepoti?

Mar mislimo, da se pevci res ne bi predali bolj zahtevnemu vodstvu zbora — iskanje kvalitete je prvi pogoj, da zbor obstane in rase! — da danes res nimajo časa za nekaj, kar jih srčno veseli?

Naj še tako obračamo vprašanja, ne bomo našli resničnega pomisleka. Stvar je samo ena: hoteti je treba. Še številnejši lepi glasovi — in med nami so! — še globlje uživetje v našo narodno in umetno pesem, zakaj ne tudi kdaj v tujo pesem? — kak zbor bi lahko zadonel z odra preko dvorane!

Misli, vržene v svet. Kakor zrna na polje... Če bi se povabilu zbora odzvali vsi pevci, ki jim glas lepo poje, srce pa bije za slovensko pesem, če se bodo pa tudi vsi, ki našo skupnost na eden ali drugi način vodijo, zavedli važnosti mogočnega GALLUSA ter z vsemi silami podprli to zamisel — pa se bo „junjski katedralski čudež“ lahko kmalu ponovil.

Ziž

MIRKO VASLE

Slovinci in šport

KOŠARKA

Ljubljanska Smelt-Olimpija je postala prvak I B Zvezne košarkarske lige 84/85 pri moških in se tako vrnila v I A. Vso sezono je prepričljivo igrala. Od 22 iger jih je dobila 18, izgubila pa le 4. Izpadla pa je iz I B lige Celjska Libela, ki je končala na zadnjem mestu. Od 22 iger je dobila le 6 izgubila jih je pa 16.

V I ZKL — ženske — se je uvrstila na odlično peto mesto ljubljanska Iskra Delta Ježica.

Iz Trsta smo zvedeli, da je Slovenski košarkarski klub Jadran osvojil naslov prvaka italijanskega prvenstva lige C-1 in tako napredoval v ligo B.

ODBOJKA

Mariborske odbojkarice Palome Branika so dosegle svoj tako zaželen cilj; z zmago proti Partizanu s 3:0 v zadnjem kolu I. lige so osvojile naslov državnih prvakinj. Od 18 iger so Mariborčanke dole 17, izgubile pa le 1.

V I ZOL — moški — je Stavbar MTT iz Maribora osvojil 9. mesto. Tekmovalo je 12 moštev. Od 22 iger je zmagal 9, izgubil pa 13.

HOKEJ NA LEDU

V Chamonixu, Franciji, se je končalo letošnje hokejsko svetovno prvenstvo skupine C. Prvo mesto so osvojili

gostitelji; druga je bila Jugoslavija, obe reprezentanci pa sta napredovali v višjo skupino B.

Večina igralcev Jugoslavije so Slovenci, kjer se igra najboljši hokej na ledu v Jugoslaviji. Igrali so 7 iger, dobili so jih 6, izgubili pa so samo proti Francozom. Vratar Jugoslavije, Jeseničan D. Lamovšek, je bil proglašen za najboljšega čuvarja mreže na tem prvenstvu.

Hokejisti Jesenice so osvojili že 21. naslov državnih prvakov. V prvi ligi je igralo 8 moštev, med temi štiri slovenska: Jesenice, Kompas Olimpija, Kranjska Gora in Cinkarna Celje, ki je odpadla v 2. ligo. V finale sta pristopila Jesenica in beograjska Crvena zvezda, ki je s to uvrstitvijo dosegla svoj največji uspeh dotlej. Za naslov prvaka sta igrala na tri zmage. Jesenice so osvojile naslov kar v prvih treh igrh. Pri slovenskih moštvih nastopajo izključno Slovenci, medtem ko se pri Črveni zvezdi vrstijo Kanadčani, Amerikanci in tudi en Slovenec. Kronika poroča, da si od leta 1957 delita naslov državnega prvaka Jesenice in ljubljanska Olimpija.

ROKOMET

V tej panogi so Jugoslovani uvrščeni med najboljšimi na svetu. Na zadnjih olimpijskih igrh v Los Ange-

lesu, ZDA, so osvojili naslov prvaka tako med moškimi kot pri damah.

Na boju za svetovni pokal 1984 za moške je Jugoslavija pristala na 3. mestu.

V 1. ligi, ženske, je letos Belinka Olimpija iz Ljubljane dosegla doslej največji uspeh slovenskega rokometu z odličnim 5. mestom.

Igralka Olimpije A. Cuderman igra v jugoslovanski reprezentanci.

V 1. ligi, moški, nimamo Slovinci zastopnikov. V 2. ligi pa igrata ljubljanski Dinos Slovan in celjski Aero Celje. Prvi je dosegel drugo mesto a mu ni zadostovalo za vzpon v prvo ligo. Aero Celje je bil 8. V 2. ligi, ženske, je odpadlo iz lige moštvo Novo Mesto. Komaj so pa obdržale kategorijo rokometiške Velenja.

NAMIZNI TENIS

V Pulju se je odigralo 39. državno prvenstvo v namiznem tenisu za posameznike in dvojice v članskih disciplinah. Pri moških, posamezno, je bil najboljši Slovenec Kovač, ki je dosegel 5. mesto. Pavčič je bil 8. Oba sta člana ljubljanske Olimpije. Pri ženskah, posamezno, je Vesna Ojsteršek, igralka Ljubljanskega Kemičarja, osvojila 4. mesto.

Pri mešanih dvojicah sta Kovač in V. Ojsteršek dosegla najboljši slovenski uspeh, ko sta se priborila na 2. mesto.

Pri moških dvojicah so Slovenci popolnoma razočarali, kajti Kovač in Urh sta izpadla že v prvi igri.

SVOBODNA SLOVENIJA TEBI

- avdiovizual o zgodovini in pripravi lista
- domačo večerjo
- to srečko za žrebanje barvnega televizorja
- prijetno zabavo s presenečenji

TI SVOBODNI SLOVENIJI

- pomoč
- solidarnost
- zvestoba
- 5.— Avstralov v dar za tiskovni sklad

KULTURNO DRUŽABNA PRIREDITEV SVOBODNE SLOVENIJE

v soboto, 3. avgusta 1985 v Slovenski hiši, R. Falcón 4158, ob 20. uri.

Huda inflacija v prvi polovici leta, sedaj pa zamrzovanje cen je postavilo Svobodno Slovenijo pred težko finančne probleme. Zato prosimo vse prijatelje lista, da mu priskočijo na pomoč in prispevajo v tiskovni sklad z nakupom srečke.

V tej je vključen avdiovizual o poslanstvu in delu našega lista, večerja in žrebanje prenosnega televizijskega aparata.

VSEM DAROVALCEM — HVALA ZA POMOČ.

Konzorcij Svobodne Slovenije

MEDNARODNI TEDEN

AMERIŠKI PREDSEDNIK Ronald Reagan je bil v zadnjih dneh operiran. Izrezali so mu kos črevesja in analize v laboratoriju so pokazale, da je bil tumor rakast. Zdravniki zatrjujejo, da je bil z operacijo problem rešen. Nastala pa je zakulisna polemika, češ da bi morali operacijo izvesti že pred 14 meseci. Vendar tedaj bi morda ne bila preveč dobrodošla ta novica, ko se je država nahajala domala pred volitvami. Vsekakor so zdravniki označili Re-

ganovo hitro okrevanje kot „čudovito“.

V BOLIVIJI so imeli volitve. Ta mala južnoameriška država, katero so do nedavnega nenehno pretresali državni udari, je izvedla nov korak k uditvi demokracije. Zanimivo je, da je največ glasov (36%) prejel bivši vojaški predsednik Hugo Banzer, vodja sedanje bolivijske desnice. Vendar ker noben izmed kandidatov ni presegel predpisane polovice glasov, bo moral novega predsednika izbrati kongres, in sicer med tremi najbolj voljenimi.

SDO SFZ

San Martín

vabita na

MLADINSKI DAN V NEDELJO, 21. JULIJA

Spored: 8.00 — začetek tekmovanj odbojke
11.30 — sv. maša
19.00 — kulturni program nato prosta zabava
Sodeluje Magnum

28. JULIJA 1985

33. OBLETNICA DRUŠTVA SLOVENSKA VAS

9.30 Sv. maša, ki jo bo daroval msgr. A. Orehar
11.00 Dviganje zastav
12.30 Kosilo z domačimi kolinami
16.00 Kulturni program
Slavnostni govornik g. Lojze Rezelj

Po kulturnem programu sledi družabni program z sodelovanjem "MAGNUMA"

OBVESTILA

NEDELJA, 21. julija:

Občni zbor MUTUALA SLOGA v Slovenski hiši ob 11. uri.
Zlata maša dr. Filipa Žaklja v slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 16.
V Slovenskem domu v Carapachayu domače koline s kosilom. Ob 15. uri redni občni zbor doma.
Mladinski dan v San Martinu.

PETEK, 26. julija:

V okviru Slovenske kulturne akcije 6. kulturni večer s predavanjem mag. Irene Mislej: Raziskovanja o izseljenkih na ljubljanski univerzi. V Slovenski hiši ob 20. uri.

SOBOTA, 27. julija:

Redni pouk Slov. Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.
Predavanje dr. Milana Komarja v okviru SKAS-a in Visokošolskega tečaja ob 16. uri v mali dvorani Slovenske hiše.

NEDELJA, 28. julija:

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi 33. obletnica Društva Slovenska vas.

SOBOTA, 3. avgusta:

Prireditve tednika „Svobodna Slovenija“.

SREDA, 7. avgusta:

Sestanek Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši ob 17. uri. Predava ga. Lojzka Dimnik: „Naš dom in naša družina“.

SOBOTA, 10. avgusta:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši.

SOBOTA, 17. avgusta:

Profesorska seja Slovenskega Srednješolskega tečaja.
V Slovenski hiši ob 15. uri Zveza slovenskih mater in žena: „Dolenjske jedi“ — srečanje v kuhinji.

NEDELJA, 18. avgusta:

Romanje v Lourdes.

SOBOTA, 24. avgusta:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

SOBOTA, 7. septembra:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.
Dan Zveze slovenskih mater in žena.

GALLUS obvešča svoje pevce, da v torek, 23. julija, prične študirati nov koncertni program. Vaje bodo ob torkih od 20.30 do 22 v Slomškovem domu. Ker zbor želi nuditi naši in tuji publiki kvalitetno glasbo, vabi tudi nove pevce, ki imajo sposobnosti in voljo za resno zborovsko delo.

NAROČNIKOM V ARGENTINI

Kot je znano, smo nastavili naročnino za naš list v začetku aprila na A 5,3 (A 6 po pošti). Te cene so sedaj zamrznjene, inflacija pa je do srede junija dosegla vsaj 100%, kar bi nanosilo pri naši naročnini A 10,6 (A 12 po pošti).

Prosimo vse naše naročnike, da pri plačevanju naročnine to upoštevate in različno naklonite v naš tiskovni sklad.

Hvala za razumevanje.

Uprava

V Slovenskem domu v Carapachayu

BODO V NEDELJO, 21. JULIJA

Domače koline s kosilom

Za družine bodo na razpolago že v soboto popoldne.

Popoldne, ob 15. uri pa bo

REDNI LETNI OBČNI ZBOR DOMA

Prijatelji Doma prisrčno vabljeni.

DRUŠTVENE VESTI

V pisarni Zedinjene Slovenije so na razpolago sledeče nove knjige: Edgar Wallace: Zeleni lokostrelec; Branko

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

6. KULTURNI VEČER

XXXII. SEZONA

Mag. IRENA MISLEJ:

Raziskavanja o izseljencih na ljubljanski univerzi

Predavanje bo v mali dvorani Slovenske hiše v petek, 26. julija, ob 20. uri.

Marja Rodziewiczowna

H R A S T

(DEWAJTIS)

Pod nogo je čutila kakor jamo zasutega vodnjaka, obraslo z bujnim zelenjem.

„Oh, to so jame,“ ji je razložil, „podzemski rovi starega gradu. Pravijo, da jih je pod to dobravo vse polno! Zdaj so pa že dodobra zasute. Takih lukenj je še več. Tam so globoki rovi, ki se vlečejo do same reke!“

„Ste že hodili po njih?“

„Mislite, da ne ljubim življenja? Zakaj? Za zakladi ne stikam in nisem lakomen nanje; pa tudi nihče jih tam še ni dobil! Marko je nekoč, še kot otrok, lazil skozi. Hotel sem ga nabiti za to neumnost. Ni pa dobil ne zlata ne vina, o katerem se govori, temveč samo tu in tam kakšno razbito človeško lobanjo ali zarjavelo sekirko. Komaj živ je prišel iz rovov, tako je tam zadušljivo, in nikdar več ni šel tja. Izmed naših bi si nihče ne upal takega poskusa, razen njega, seveda. Nikdar ne glejte v jamo, fejš! še netopir leti iz nje in lahko se tudi zemlja podsuje!“

V zraku je bilo vedno več nemira. V daljavi je že grmelo.

Nanaglomla pa so Ragisovi psi zaglali hrup in lajež na neko čudaško postavbo, ki se je prikazala izza grmičevja. Bil je Marwitz v dežnem plašču in kožnatem klobuku, dvigajoč v

roki dežnik, ogrinjalko in neki bel zavitek.

Ko je zapazil Irenko, je začel mahati z rokama kakor steber starodavnega brzojava.

„Od kod si se vzel? Si sam uganil, kje sem?“ je vprašala.

„Czertwan je povedal,“ je dejal skoraj brez sapa. „Konje je vzel in poletel kakor norec. Nič in nič ne razumem, kaj se tu dogaja.“

„Nezakonito so mu prodali gozd. Žid že seka.“

„Linčajmo ga!“ je odločil z vsem prepričanjem.

„Tu še niso prišli do te ameriške pravice! Kaj pa nosiš?“

„Pokrivalo zate in zajtrk.“

Sedla sta pod hrast. Ragis je gledal od daleč. Kolikor je čutil naklonjenosti do lepe deklice, toliko ni mogel trpeti maršavega Amerikanca.

„Strašilo v konoplji!“ je mrmral sam zase.

Irenka je odprla beli zavitek. Prikazala se je steklenica vina, kos pašte. Te in sladkorčkov. Bil je to zajtrk po Clarkovem okusu.

Živahno je segla po steklenici in kozarčku, skočila k starcu, nalila polno čašo in mu jo podala s prisrčnim pogledom.

„Orwidovsko stoletno vino! To je

(50) pijača! Hvala vam, gospodična! Kar pa kosteh me boža. Oho, ho!“

Povabila ga je s hvaležnim gibom k mizi, ki jo je v hitrici pripravila na kamnu.

Sedli so vsi trije k zajtrku. Jedli so hitro, kajti dež je že začel padati.

„Zmočili se boste, gospodična!“ se je šalil stari, a Marwitz je pristavljal:

„Vrni se, Iri! Če želiš, te jaz nadomestujem; besedo ti zastavim, da ne vem, zakaj sedimo tukaj!“

„Zaradi spremembe, ni dear!“ je smehljaje se odgovorila, ne da bi se bala burje. Nasitila je s pašeto Marwitza, zavila se v ogrinjajočo in mirno strmela v naliv.

„Le kje se mudi Marko?“ je mrmral Ragis.

Dež se je vžil s pravo ploho. Gromi so udarjali vedno bučnejše. Vihra je upogibala stare hraste. Stopili so vsi trije pod krošnjo starega Dewajtisa. Vsak hip se je zasvetil blisk.

„Mokra boš, Iri!“ je klical Marwitz, zaman se trudeč, da bi obdržal dežnik.

„Sem že mokra!“ mu je veselo zadržila. „Poglej, kako lep pogled!“

„Jaz imam predvsem rad mir,“ se je Marwitz pritoževal.

„Da bi ta strela ubila žida!“ si je mislil Ragis ob vsakem gromu. „Le kje je Marko?“

Marko je prišel na svoj cilj. Pošviki konj ga je prinesel v mesto. Denar mu je hitro pripravil potrebno pomoč. Vračal se je s pošto in orožniki, kolikor so mogli drveti konji. Predstavniške oblasti je sicer dež možil, toda ote-

ščali in posušili so se malo v jurgiški krmi. Zdaj so prišli sem v vsej važnosti svoje naloge ter obstali na mestu samem. Tam na koncu dobrave je ležalo deset poseganih drevce, poleg njega je stala skupina drvarjev ter vaška mladež — sredi njih pa zakupec žid, ruvač si lase, preklinjajoč in priganjajoč svoje delavce.

Videl je, da je kupčijo zgubil. Jezil se je v brezsilnem gnevu.

Burja je prenehala. Toda v hrastovem gozdu se je začela druga — med ljudmi.

Orožniki so prepovedali sekanje — na osnovi Markovega pričevanja. Prodajalec ni bil edini dedič in nima pravice odločati sam na svojo roko.

Napisali so zapisnik, prepovedali nadaljnje sekanje in razpobili delavce.

Na kraju prepira je ostal samo še žid.

„No, kaj bo“ je vprašal trgovec mračno in sovražno. „Tu se je zgodilo nasilje, mene so pobili, jaz sem bom pritožil! Jaz sem dal denar, vrnite mi ga!“

„Jaz ga nisem vzel!“ je odvrnil Marko.

„Vaš brat ga je vzel. Kaj bo zdaj To je nasilje, tolovajstvo, pustolovščina!“

Orožniki so končali svoj posel. Polglasno in ob strani se s sporazumeli s Czertwanom in odjezdili zvižgajoč, go-tovo zadovoljni, da so storili svojo dolžnost. Marko se je zahvalil „šlahti“ za obrambo, vprašal za Ragisa in odšel na jaso.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 299831	

Naročnina Svobodne Slovenije za I. 1985: Za Argentino A 5,30, pri pošiljanju po pošti A 6,00; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Hofman: Noč do jutra; Igor Torkar: Umiranje na obroke; Edvart Rölvaag: Velikani zemlje; Anton Polence: Živi svet; Slovenska ljudska pravljica: Zlata ribica; Brata Grimm: Pravljice; Anka Luger-Peroci: Moj delovni kotiček; Fran Levstik: Martin Krpan (otročka s slikami); Josip Vandot: Roža z Mucne gore.

Prijateljem in znancem sporočamo, da je v 94. letu umrla dne 15. julija 1985 v Volčji dragi pri Novi Gorici gospa

Viktorija Žigon vdova Keber

Pokopana je bila 17. julija na pokopališču v Bukovici. Priporočamo jo v molitev.

Zalujoči:

Sinovi: Kazimir, Mario in Salvo z družinami; hčere: Armida, Lojzka por. Germani, Silvija por. Baldassi in Ana por. Locatelli z družinami; brat Marino in sestra Giorgina por. Jovele z družinama ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Volčja draga, Gorica, Trst, München

